

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

VII. Vtrum & quomodo corpora in resurrectione mutatum iri existimaverit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A Eusebium quoque Origenis partiarum resurrectionem mortuorum fustulisse narrat Photius in Epistola quadam ad Constantinum. In eiusdem erroris suspicionem mutuo sese vocant Hieronymus & Rufinus, quem tamen uterque summa cura diluere conatur. Huic etiam adhaesisse Arnobium verisimile est: ait enim libr. 2. contr. Gent. Audetis videre nos, quod mortuorum dicamus resurrectionem futuram, quam quidem nos dicere confitemur; sed a vobis aliter quam sentiamus, audiri. Quod idem est ac illud Origenis carnis resurrectionem esse dicentis *ὅτι τὸ σῶμα τῆς ἀνάστασης ἕκαστος τῶν ἐθνῶν ἰδίον ἔσται.* Denique proditum est ab Epiphano & Hieronymo hanc ipsam fuisse Marcionis, aliorumque Hæreticorum de resurrectione falsam sententiam.

B VII. Quamvis crassam illam carnis molem & compagem à corporibus resurrecturis se-
cretum iri senserit Origenes: quibus tamen prædita ea fore qualitatibus ratus sit, cum resurgent, quam passâ mutationem, qua instructa forma, non satis liquidum est. Nonnumquam enim fuscitatum iri eadem, subtiliora licet ac splendidiora, asserit. Velut libr. 2. *ἀλλὰ ἀρχῆν*, cap. 10. *Si necesse est nos esse in corporibus, non in aliis quam in nostris corporibus esse debemus:* & capite sequenti: *Videndum quoque est, ne forte etiam illud iste sermo significet, quod sicut Sancti corpora sua, in quibus sancte & pure in huius vite habitationibus vixerunt, lucida & gloriosa ex resurrectione suscipient: ita & impij quique qui in hac vita errorum tenebras & ignorantia dilexerunt, obscuris & tenebris post resurrectionem corporibus induantur:* & libr. 3, cap. 6. *Non autem dubitandum est naturam corporis huius nostri, voluntate Dei qui talem fecit eam, usque ad illam qualitatem subtilissimam, & purissimam ac splendidissimam corporis posse à Creatore perducî, prout rerum status vocaverit, & meritum rationabilis nature poposcerit:* & mox: *Ita etiam de natura corporis sentiendum est, quod non aliud corpus est, quo nunc in ignobilitate, & in corruptione & infirmitate utimur; & aliud erit illud quo in incorruptione & in virtute & in gloria utemur; sed hoc idem abjectis infirmitatibus in quibus nunc est, in gloriam transmutabitur spiritale effectum, ut quod fuit indignitatis vas, hoc ipsam expurgatam fiat vas honoris, & beatitudinis habitaculum:* deinde ostendit non nobis ex quinto illo Philosophorum corpore fictum iri à Deo corpus, cum manifeste definit sanctus Apostolus, quia non nova aliqua corpora resurgentibus à mortuis dentur, sed hæc ipsa que viventes habuerant, ex deterioribus in melius transformata recipiant. Denique libro primo De resurrectione, ut est apud Pamphilum in Apologia, absurdum & iniquum fore ait, si sua mercede fraudetur corpus, quod cum anima fortiter decertavit; ea autem privatum iri ni resurgat. Hanc corporis re-
D parationem in melius cogitabat, ni fallor, Glycas cum opinatum scribit Origenem *τὰ σώματα ἡμῶν ἢ ἀνίστασθαι τὰ ἴδια ἢ τῆ ἀναστάσεως:* quæ verba repetit Cedrenus de Origenistis loquens in Quinto Concilio damnatis.

Aliquando vero ne idem quidem corpus in vitam rediturum visus est tradidisse. His videlicet persuasus Apostoli 1. Cor. 15. 42, 43, 44. *Seminatur in corruptione, surgit in incorruptione: seminatur in ignobilitate, surgit in gloria: seminatur in infirmitate, surgit in virtute. seminatur corpus animale, surgit corpus spiritale,* corpus resurrecturum quidem existimavit, sed immutatum natura, & à priore diversum, ac plane aliud; quemadmodum è grano tritici spica surgit à grano diversa, quod confirmari putat isto è priore ad Corinth. 15. 36, 37, 38. *inspicies, tu quod seminas non vivificatur, nisi prius moriatur. Et quod seminas, non corpus quod futurum est seminas, sed nudum granum, ut puta tritici aut alicuius cæterorum. Deus autem dat illi corpus sicut voluit, & unicuique seminum propriam corpus.* Vnde libr. 5. contr. Cels. mortuo, corpori velut semen futuri corporis inesse dicit, hominique è mortuis resurgenti corpus pro divino arbitrio impositum iri: tum concludit: *ἡμεῖς μὲν ἂν ἢ φαιδρὸν τὸ ἐκαστοῦν σῶμα ἢ πᾶσι ἅμα εἰς τὸ εὖ ἀρχὴς φύσιν, ὡς ἀδὲ τὸ ἐκαστοῦν κόνιον τὸ σίτου ἢ πᾶσι ἅμα εἰς τὸ κόνιον τὸ σίτου. ἡμεῖς μὲν γὰρ ὅσπερ ἔσται τὸ κόνιον τὸ σίτου ἡμεῖς) εἰς τὴν ἀνάστασιν, ἢ τὸ σῶμα τὸ σίτου) τὸ σῶμα τὸ σίτου, ἀφ' οὗ μὴ φθινόμεθα ἐν γένει) τὸ σῶμα ἐν ἀφθαρσία: & paulo superius: ἡμεῖς δὲ περὶ θανάτου ἵτι τὸ ἀσπυρῶν ἢ ζωοποιεῖται, ἵτι μὴ ἀσπυρῶν, ἢ ἵτι ἢ τὸ ἄσπυρῶν σῶμα ἀπέσει) ἢ τὸ δὲ θεὸς αὐτῶν ἠδύσθη σῶμα, καὶ θεὸς ἠδύσθη) &c.* Similia leguntur libr. 2. *ἀλλὰ ἀρχῆν*, cap. 10. Quo loco atque item libr. 2. De resurrectione, substantiam rationem appellat resurrectionis germen, quo corpora reparanda censebat, quam F à Scholasticis substantiam radicalem dici recte adnotavit Genebrardus; licet alio penitus ac diverso modo effectio eius ac virtus ab iisdem intelligatur. Itaque Gennadius libr. De dogmatibus, cap. 6. sic disputat: *Et non secundum Origenem immutatio corporum erit, id est aliud novum corpus pro carne; sed eadem caro corruptibilis que cadit, tam iustorum quam iniustorum, incorruptibilis resurget.*

Quamvis autem aliud proditurum corpus, & à priore diversum sinxerit sibi Adamantius, iisdem tamen notis, eadem forma insigne futurum affirmat in Commentario ad Psal. 1. quem commentarium in Epitomen à Methodio contractum representat Epiphanius Har. 64. cap. 12. & seq. Is ergo cap. 14. scribit corpora quæ per alimentorum susceptionem vitam tolerant, numquam eadem remanere, sed per ciborum esum & excretionem, fluxiv instar, perpetuo fluere & mutari: eadem tamen manere corpora hæc, non ratione

duntaxat animæ, quæ eadem semper est; sed propter earundem etiam formarum, quæ corporum singulorum notæ quædam propriæ sunt ac characteres, perseverantiam, unde lentigines, cicatrices, navi ad mortem usque corporibus adherent: in resurrectione igitur anima circumponi formam illam, qua Petrus verbi gratia constituitur, diversa licet materia sit, ac diversum corpus; animas quippe variis pro locorum varietate uti corporibus; & quemadmodum aliud necesse foret subire corpus, si in aquis victuri essemus, ita nobis vitam æternam in cælo, spiritalia necessario corpora esse asciscenda; sed mutato licet corpore, eandem tamen nequam extinctum iri speciem ac formam, quemadmodum Iesus, Moyses, ac Elias in transformatione sese eadem agnoscendos specie præbuerunt. Explicat id ipsum subinde Methodius cap. 38. ac eam quoque Origenis dissertationem in Apologiam suam Pamphilus inserit. Eustathius Antiochenus in libro De engastrimytho narrat Origenem male de resurrectione sentientem abunde à Methodio fuisse confutatum; ab eoque aperte demonstratum animam inde Hæreticis præbitam, cur specie solum, non corpore ipso homines olim fore suscitandos opinarentur. Notabilis vero est Nicetæ Acominati accusatio, qua Origenis sententiam his exponit verbis, iuxta Petri Morelli interpretationem: *Corpus hoc quo involuimur, resurrectionis illius die non resurget, sed humana tantum forma, qua Paulus forte vel Petrus dignoscitur; atque adeo extrinseca illa figura resurget, qua sub forma quoque comprehenditur. Porro subiectum ipsum, sive corpus, haudquaquam idem manebit: Seminatur enim corpus animale, inquit Apostolus, corpus spirituale resurgit. Quapropter necesse est, ut resurrectionem in sola forma futuram speremus; in subiecto vero non item. Addit deinde Nicetæ sententiam suam de resurrectione à Platoniciis Origenem accepisse; tradere autem illos duplex idoli genus animæ unicuique adherere; aliud ab æterno ei adnexum, splendidum & lucens; alterum crassius, ipsique ex astrorum dispositione circumpositum; huic deteriora animæ munia, illi præstantiora deberi: separari illud nonnumquam ab anima corpore exoluta, & ad pristinam sedem revolare; hoc ab illa solvi nequam posse, sed in Orcum, vel inter sidera post mortem abire. Quibus ita expositis hæc demum subiungit: Itaque Origenes, ut ita quidem fert sententia, cum animam idolo huiusmodi vestisset, quod proprias actiones, sibi quoque involutas circumfunderet, fore subiecti, ut una cum hoc illa resurgeret, futuroque iudicio subiceretur, qua in re Gentes profusus imitatur; mortalis autem tactuque exposita caro desruetur, atque evanesceret.*

Ulterius etiam ab illo nonnumquam Origenes, ac ne formam quidem ipsam & figuram corporibus suscitandis inhæsuram pronuntiat; & quemadmodum à grano tritici spica surgit grano ab similibus, nec ex hoc transit in illam quicquam aliud, præter rationem feminis, seu *αριθμησις*, ita corpori mortuo inesse semen, quod germinabit novissima personante tuba, & aliud de se corpus dabit. Fusc hæc edidit Hieronymus in Epistola adversus Iohannem Hierosolymitanum, & Origenem sic inducit disputantem, cap. 8. *Cum autem iudicij dies advenierit, & in voce Archangeli, & in novissima tuba tremuerit terra, movebuntur statim semina, & in puncto horæ mortuos germinabunt: non tamen eandem carnem, nec in istis formis restituent, quæ fuerunt. Capite deinde loquenti, ita loquentem fingit Adamantium, ossium, sanguinis, ac membrorum singulorum repudiata resurrectione: Nunc oculi videmus, auribus audimus, manibus agimus, pedibus ambulamus; in illo autem corpore spirituali toti videbimus, toti audiemus, toti operabimur, toti ambulabimus, & transfigurabit Dominus corpus humilitatis nostræ conforme corpori claritatis sue gloriæ. Quando dixit, Transfigurabit, id est *μεταμορφωσις*, membrorum quibus unum sumus, diversitas denegatur. Aliud nobis spirituale & æthereum promittitur, quod nec tactui subjacet, nec oculis cernitur, nec pondere pregratur, & pro locorum, in quibus futurum est, varietate mutabitur. Tum sibi Christi resurrectionem opponit, & suscitatum eius corpus, stans, ambulans, latere, manibus, carnibus, ossibus instructum: sed alia virtute pollere corpus respondet, quod de viri semine concretum non est, ac nostra corpora; & tale idcirco apparuisse Christi corpus, ut dubitavit Apostolus fidem faceret resurrectionis; æthereum tamen & spirituale fuisse, ut quod clausis ostiis ingressum sit, & in fractione panis ex oculis evanuerit. Quam responsum, ac reliquam item Origenis disputationem valide in sequentibus Hieronymus oppugnat. Ac idem, cum sibi fuisset propositum, accurate quoque dissolvit Augustinus Epistol. 49. ad Deogratias.*

Erroris certe illius notas reperire licet in Commentario Origenis ad Psalmum 1. quem in Epitomen contraxit Methodius. Ibi quippe locum Ezechielis, quo futuræ resurrectionis mysterium planissime aperitur, in aliam sensum detorquet; nam aridis illis ossibus, acerbam Iudæorum captivitatem notari putat, quæ corpora succo exhausta macie deformaverat; resurrectione autem, libertatem Iudæorum, quæ in pristinum eos statum, & integrum ac viridum corporis habitum erat restitutura. Alio itidem desecit illud Matth. 8. 12. *Ibi erit fletus & stridor dentium*, aliaque ejusmodi, quibus corpora resurrectione esse conficitur; nec ibi futuros dentes respondet, ubi nullus dentium usus futurus est; & cor-

Nicet. lib. 4.
Theol. 610.
fid. Har. 51.

Eccl. 617.

A poreamillam speciem mutatum iri; nec primam materiam, quam eandem esse saepe dicit ac corpus, illo modo resurrecturam; ad idque grani & spica exemplum, quo usus est Apostolus, accommodat. Tomo quoque 17. in Matth. pap. 487, & 495. de quaestione à Sadduceis Sospitatori proposita agens, genitalibus caritura decrevit corpora in caelo, quod ibi genitalium usus abolendus sit. Sed & ex fine libri 2. De princip. affert hunc locum Hieronymus Epist. 59. ad Avit. cap. 2. *Cumque in tantum profecerimus, ut nequaquam carnes & corpora, forsitan ne anime quidem fuerimus, sed mens & sensus ad perfectum veniens, nulloque perturbationum nubilo caligans, inuebitur rationabiles, intelligibileque substantias facie ad faciem. Quae sic depravavit suo more Rufinus: Et ita crescent per singula rationabilis natura, non sicut in carne vel corpore, & anima in hac vita crescebat, sed mente ac sensu aucta ad perfectam scientiam, mens iam perfecta perducitur, nequaquam iam ultra istis carnalibus sensibus impedita, sed intellectualibus incrementis aucta, semper ad parum, & ut ita dixerim facie ad faciem rerum causas inspiciens.* Denique libro 5. contr. Cels. propter migrationes è loco in locum corporibus nos opus habere docet; id autem certam non requirere partium posituram, sed quodvis admittere corpus, corpus modo sit.

VIII. Incluisse eodem quo Origenes videtur Hieronymus libr. 3. in Epist. ad Ephes. cap. 5. v. 28. *Foveamus igitur, inquit, & viri uxores, & anima nostra corpora, ut & uxores in viros, & corpora redigantur in animas, & nequaquam sit sexuum ulla diversitas. Sed quomodo apud Angelos non est vir & mulier; ita & nos qui similes Angelis futuri sumus, iam nunc incipiamus esse, quod nobis in caelestibus repromissum est.* A critere ea explodit Rufinus, ut pote ex quibus interitus corporum, & sexuum abolitio consequatur: demum sic ait: *Quanto rectius faceres, si nos, quos culpae, imitareris in talibus, & hac sola Deo, ut se veritas habet, nosse permitteres: & te potius ignorare fatereris, quam ea scriberes, quae paulo post tu ipse damnares.* Sed purgat se Hieronymus libr. 1. Apolog. adv. Rufin. cap. 6. talia sese ex Origenis persona, non quasi rem à se assertam, sed quasi sibi obiciendam protulisse respondens. Eam & valide in Origenista quodam sese confutasse narrat Epist. 27. ad Eustoch. cap. 11. & alibi quoque pro falsa à se haberi restatur. Sexuum discretionem tunc iri abolitum non pauci è Patribus antiquis affirmarunt. Theodoretus: *ἡ φύσις δὲ τῶν ἀθάνατων ἐκείνων τῶν ἁγίων τῶν ἁπάντων πνευματικῶν ἢ φύσις.* Hac enim discretionem indiget eorum natura, qui sub mortis imperio degunt. deinde: *πῶς δὲ γὰρ ἀθάνατος γὰρ ἄνθρωπος τὸ πῆλυ ἡβῶ. παντάπασιν πνεύματος.* His enim qui immortales evaserunt omnino supervacua est sexus multibris. Consultantur praeterea Achanasius Serm. 3. contra Arianos, Basiliius in Psalm. 114. Hilarius Can. 23. in Matth. eadem illorum esse propemodum ac Origenis causa super hac quaestione de beatorum corporum sexu reperietur.

IX. Si animam in resurrectione aliud recepturam corpus, & aliter formatum ratus est Adamantius, quam quod in mortali gestaverat vita; ecquamnam corpori huic figuram potius adscripserit quam globosam, ut pote rerum caelestium propriam, & formarum omnium perfectissimam, ac animis expurgatis & in perfectiorem reparatis statum maxime congruam? Sane Origenista Monachos, qui Palaestina asceteria Iustini & Iustiniani temporibus infestabant, dixisse refert Cyriacus apud Symeonem Metaphrastem, *Quod aethera & sphaerica excitantur nostra corpora in resurrectione: sic Domini quoque corpus fuisse excitatum, & nos in vit. C.* *futuros ei pares in resurrectione.* Quapropter Iustinianus in Epistol. ad Men. probris Origenem incessit, quod corpora hominum orbiculata suscitatum iri affirmaverit. Hinc ita conceptus est quintus ex Anathematismis eidem Epistolae subjectis: *εἰ τις λέγῃ ἢ ἕξει ἐν τῇ ἀναστάσει σφαιροειδῆ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἡγείρεσθαι σφαιρὰ, ἢ οὐχ ὁμοιωσάμενος ἑαυτὸν ἡμῶν ἡγείρεσθαι, ἀνάθεμα ἔστω.* Si quis dicit aut sentit globosa hominum suscitari corpora, nec consistunt nos rectos suscitari. Anathema esto. Damnat id ipsum in Origene & fufe confutat Antipater Boltrensis Episcopus in Dissertatione adversus Origenem, inserta Iohannis Damasceni Eclogis, quas calamo exaratas *Eclog. Ioh. Damascen.* habent Claromontani Patres Societatis Iesu. Damnat & Nicephorus lib. 17. cap. 27. Huc spectat illud Hieronymi Epist. 61. ad Pammach. cap. 10. *Sic & Dominus noster in monte transfiguratus est in gloria, non ut manus ac pedes, ceteraque membra perderet. & subito in rotunditate vel Solis, vel sphaera voluceretur, sed eadem membra Solis fulgore rutilantia Apostolorum oculis perstringerent.* *Carat.*

Quod si ita sensisse constaret Origenem, à Platone illuc impulsus fuisse dicerem, qui finem ponebat *Ἐκμοσίωσιν τῶν θεῶν*, Deum autem corpore licet carentem, forma globosa pradium fingeat, quemadmodum & Xenophanes, ut est apud Ciceronem 4. Academic. & Laërtium in Platone, & Xenophane: ac proinde animis finem suum adeptis sphaericam formam tribuere cogebatur. Sed Hieronymus Epistol. 59. ad Avit. cap. 3. verba Origenis recitat è libro 3. *ὡς ἐξ ἀρχῆς*, quibus homines ait corpora idcirco deposituros, ut Deo similes sint, juxta illud Servatoris: *Ut quomodo ego & tu unum sumus, sic & isti in nobis unum sint.* Demum sic ait: *E duobus alterum suscipere cogimur, ut aut desperemus similitudinem Dei, si eadem semper sumus corpora habituri; aut si beatitudo nobis ejusdem cum Deo vita promittitur, eadem qua vi-*